

Naplójegyzetek VII.

A kutya és a hatodik érzék

Sok mindent megmagyaráz az emberi tudomány, de nagyon sok mindent nem tud. Egyelőre – mondják az optimisták. Csakhogy minden új tudás egy újabb ismeretlenre nyit ajtót. A mindennapokban is így van ez: ha egy épület addig bezárt ajtaját kinyitjuk, rájövünk, hogy az ajtó nyitva ugyan, de amíg töviről hegyire be nem járjuk, semmit sem tudunk arról, hogy mit rejt magában az épület.

Nemrégiben hallottam, hogy a kutyák értelmi képességeit etológusok tanulmányozzák, azt kutatják, hogy a kutya hogyan gondolkodik. Kísérletekkel modellezik a viselkedését. Mi ezeknek a kísérleteknek a viszonyítási alapjuk? Az emberi gondolkodás és viselkedés. Bizonyos, hogy sok szép eredményt érnek el így is. Csakhogy a kutya érzékelése sok tekintetben felülmúlja az emberét, úgy is mondhatjuk, hogy többet tud, lát és hall, mint mi, emberek. Erre utal az a mindennapos jelenség is, amelyet „a gazda hazaérkezése” címszóval illethetünk.

Fickó kutyánk például már jó néhány perccel azelőtt, hogy a hazatérő családfele autójának berregése hallható, a lámpájának a fénye látható lett volna, izgatott, kapu előtti várakozással jelezte a hazaérkezés közelségét. Megnéztem egyszer az órát, hogy hány perccel a megérkezés előtt kezd el figyelni, várakozni a nevezetes eseményre. 3-4-5 perccel azelőtt már, hogy a gépkocsi megállt volna a ház előtt. Annyi bizonyos, hogy emberi érzékszervekkel, emberi füllel még semmire sem lehetett következtetni. Valószínű, hogy a kutya sem a fülére alapozta meggyőződését.

Erre mutat egy általam nemrégiben olvasott, ehhez hasonló történet is: egy család a vasúti sínek közelében lakott. Az egyik családtag egy távolabbi városban élt, és amikor hazajött, mindig vonattal érkezett. Ha rajta volt a közelben elhaladó vonaton, a család kutyája félreérthetetlenül ugatni kezdett, jelezte az érkezését. Az édesanya melegíteni kezdte az ebédet vagy a vacsorát, hogy mire az állomásról hazaér a fiú, asztalhoz

ülhessen. A kutya tévedhetetlennek bizonyult, sosem vezette félre a családot. Nyilván nem a fülével „dolgozott”, hiszen a vonat ugyanúgy zakatolt, akár rajta volt a fiatalember, akár nem.

Lenne tehát a kutyáknak, ezeknek az általunk olyan régóta és olyan jól ismert háziállatoknak egy olyan érzékszervük, amelyről nekünk fogalmunk sincs? És esetleg olyan messzire elható jeleket adnak ki magukból az élő szervezetek, így például az emberi is, amelyeket a kutyák fel tudnak fogni, de mi magunk nem?

Miért ne? A tudomány persze botorságnak, fantasztikumnak tart minden ismeretlen jelenséget mindaddig, amíg valaki egy készülékkel be nem fogja, mérhetővé nem teszi azt. A rádióhullámok is ősidőktől léteztek, már akkor is, amikor még nem találta fel az ember a rádió adó-vevőt, sem a mobiltelefont, sem a televíziót, sem a számítógépet.

Újabban pedig már olyan szerkezetek is születnek, amelyeket az emberi gondolathullámok, agyhullámok vezérelnek. Egy csíkszeredai diák például nemrég nagy sikert aratott azzal, hogy gondolat irányította művésztagokat készített. A szerkezet, amelyet a művésztagba beépített, képes felfogni tulajdonosa gondolatát, sőt engedelmeskedik is a gondolatban kiadott parancsának.

– Most felemelem a kezem – gondolja a művész tulajdonosa, és a művész megmozdul, és tényleg felemelkedik. Akár az igazi. Ugyanígy működnek már világszerte az emberi gondolattal irányított robotok is. Pedig még szinte eleven az a határozott, tudományos álláspont, hogy a gondolatolvasás lehetetlen, ilyesmiről beszélni is szélhámosság.

Nem az, csak kell hozzá egy bizonyos hatodik (vagy hetedik?) érzék.

De ha ezt a hatodik érzéket már egy diák is be tudja építeni valamely műszerbe, akkor nem vagyunk messze attól, hogy általános gyakorlattá legyen a gondolatolvasás.

Hogy ez a gyakorlat mi mindenre adhat lehetőséget, abba jobb bele sem gondolni.

Az a bizonyos hatodik érzék

Annak megfejtésére, hogy honnan és miért tudhatja a kutyas, hogy a gazdája érkezőben van, noha ezt még a mi érzékszerveink nem jelzik, azt a magyarázatot találhatjuk például, hogy a kutya érzékeli, fel tudja fogni az agyhullámokat, amelyeket a közelő gazda gondolatai okoznak, és ezekből tudja előre, hogy várható a megérkezése.

– Olyan messze hatóak lennének tehát az agyhullámok? – kérdezhetné kételkedve valaki. Hiszen a felfogásukra szerkesztett készülék, az EEG, az elektroencefalográf csak egész közélről képes érzékelni őket.

De mi, akik nap mint nap csendben imádkozunk, azaz gondolataink segítségével társalgunk a Jóistennel vagy az őrangyalunkkal, úgy hisszük, hogy imádságunk célba ér, és ennek bizonyítására mindannyian számos esetet fel is tudnánk sorakoztatni. Ezért tulajdonképpen nem ütközünk meg azon a feltételezésen, hogy az emberi gondolat messze ható, nagy távolságokat is képes áthidalni.

De vannak ennél bonyolultabb jelenségek is. Történt például, hogy a családfőnk munkát kapott, és emiatt korábbi szokásától eltérően már a délelőtti órákban el kellett indulnia otthonról. Fickó kutyánk annyira zokon vette, hogy ezek után a gyerekekkel való délutáni hazaérkezéséig egyedül kell őriznie a házat, hogy a gazda távozásakor hangos vonyításba fogott, amely szinte a buszmegállóig, jó 500 méteren át elkísérte férjemet. A munkahelye csupán három buszmegállónyira volt tőlünk, a közeli művelődési ház igazgatója lett. Egyik nap, amikor beért, azzal fogadták a munkatársai, hogy vendége érkezett, ott várja az irodája előtt. Be sem kellett azonban mennie, hogy meglássa, ki lehet az a nem várt vendég, mert a ház ajtajában farkcsóválva megjelent Fickó kutya.

Hogy került oda? Honnan tudta, hogy hol van a művelődési ház? Hogy tudott hamarabb odaérni, mint a busszal utazó gazda? Ezekre a kérdésekre nincs válasz. Miután a gazdi felszállt a buszra, a szimat nem vezethette a kutyát, a buszon pedig szokása szerint végig a hátsó ablaknál állt – három megálló kedvéért nem érdemes beljebb menni –, mégsem látta, hogy futott volna a busz után Fickó. De nemhogy utánafutott, meg

is előzte azt, mert hamarabb beért a művelődési házba, mint az igazgató úr. Ott gondosan körbeszaladt, lekáderezte a színházteremben próbáló iskolásokat, végigjárta a színpad zezugait, aztán izgatottan kifutott az udvarra, be az irodák folyosójára, jó szokása szerint felágaskodva megcsapkodta a kilincseket, azaz benyitott minden irodába, végül a folyosó végén, a gazda bezárt ajtajánál megnyugodott, lehasalt, és nyelvét lógatva, lihegve megvárta annak megérkezését.

Ha megelőzte a buszt, honnan tudta, hogy hol fog leszállni a gazda? Kiszimatolta az előző napi nyomait – hangzik erre a materialista válasz. Tehát kiemelkedően finom szaglása kell hogy legyen a kutyának, ha a forgalmas főút kipufogógázai közepette 24 órával később is érzékeli abból a néhány előző napi cipőnyomból, hogy itt kell kereszteznie az úttestet, és befordulnia az udvarba, a gazda munkahelyére.

Persze hivatkozhatnék azokra a történetekre is, amelyek a nem kívánt cica távoli vidékre szállításáról szólnak. A zsákba kötve harminc-negyen kilométer távolra elszállított és ott szabadon engedett négy lábú néhány nap múlva csapzottan, éhesen, fáradtan, de hazaérkezik, és boldogan dörgölődzik a tőle megszabadulni vágyó háziak lábához.

Hogyan talált haza? Milyen érzékszerve foghatta az adást? Annyi dimben-dombon, községen, városon át mi közvetítette számára az otthon kisugárzását?

Bizony, ha ember módjára nem is tud gondolkodni még a legokosabb állat sem, de enélkül is sok olyasmire képes, amire mi, emberek nem, és amit még sem felfogni, sem megmagyarázni nem tudunk.

Hátha nem késő még

A főút melletti kis zöldségüzlet bérlője vagy tulajdonosa, a mindig mosolygós fiatalember rosszkedvűen áll a pult mögött. Sápadt is, fáradtnak is tűnik, de az áru is kevésbé frissek, mint ami nála megszokott. Több hónapja is van, hogy nem tértem be hozzá vásárolni, mert mindig sietve megyek hazafelé, és mindig annyifélét kell venni, hogy inkább leegyszerűsítsem a dolgot, és betérek valamelyik üzletközpontba. Szívből és meggyőződéssel támogatom a hazai kiskeres-

kedelmet, mégis gyakran elcsábulok. Igyekszem azért előnyben részesíteni a magyar áruházakat, de sokszor még ebben is következetlen vagyok. Így vagyunk, sajnos, az elveinkkel: nehezen tudjuk érvényre juttatni őket.

De biztos vagyok abban, hogy nem emiatt rosszkedvű a zöldségboltos fiatalember, aki más-kor még a zárás előtti legeslegutolsó percben is mosolyogva szokta a már lefóliázott ládákból előkapni a megvásárolni szándékozott portékákat. Többször beszélgettünk már, tudom, hogy reggel hatkor nyit, de – minden második héten – előtte maga vásárol be a nagybani piacon. Hetente váltják ugyan egymást egy zöldséges barátjával, de amikor ő a soros, hajnali két órakor kel, háromkor már válogatja a piacon a boltbavalót, majd előbb leszállítja a másik üzletbe, utána pedig a magáéba, hogy a nyitás pillanatában már minden a korai vásárlók rendelkezésére álljon. Nyilván vannak korai vásárlói is, talán a környékbeli éttermek közül is egyik-másik. Én a későiek, sőt a legkésőbb hazafelé vitorlázók közé tartozom, ezért őszinte elismeréssel szörnyülködöm a fiatalember fárasztó napirendjén.

Látom tehát, hogy ma rosszkedvű, és egy alkalmas pillanatban rákérdezek, hogy voltak-e már nyaralni. Családos ember, felesége és két óvodás lánykája van, nagy esemény szokott lenni az életükben, amikor nyár közepén bezárja két hétre a boltot, és együtt elutaznak valahová.

De most erre a kérdésre sem derül fel az arca, legyint, nem, néhány nap szabadságot ugyan kivett már, de nem nyaralásra, hanem betegeskedett. Ezen a nyáron valószínű nem is tudnak sehová se menni.

– Csak nincs valami baj? – kérdezem megilletődötten.

– De, van.

Operáció előtt áll. Nem tudja még, hogy mikor kerül sor rá, mert még nem kapott időpontot, nem tud semmi konkrétumot, várni kell, így megy ez manapság. Tanácsolom neki, hogy ne várjon, inkább keressen egy másik orvost. Kiderül, hogy jó orvosa van, dehogysis keres másikat, csak lassan haladnak a dolgok, nem lehet még biztosat tudni.

Mielőbbi gyógyulást kívánva búcsúzom, és hazaindulok. Ez a kis bolt mindig biztatást jelentett számomra, lám, mégis csak vannak jó példák arra, hogy manapság, a mindent behálózó nemzetközi kereskedelmi láncok korában is megfelelő színvonalon és gazdaságosan fenn lehet tartani egy-egy ilyen kis „maszek” üzletet. Igaz, szinte emberfeletti erőfeszítéssel, elszánt-sággal, rátermettséggel, de ha van elképzelése valakinek, és elég erős, kitartó, össze tud fogni más kollégáival, akkor megélhetést biztosíthat a családjának, elboldogul valahogy maga is.

Tudom, hogy gyakran megtörténik, és éppen akkor, amikor már a kitartó munka, a konok erőfeszítés meghozta a maga eredményét, hogy egy nem várt fordulat minden korábbi eredményt semmivé tesz: fény derül valami komoly akadályra, kisiklanak a legígéretesebb tervek is. Mégis azzal az eltökéltséggel cipelem a szatyrot az autóhoz, hogy nem mondok le előre a kisboltról és gazdájáról, sőt, ezután tényleg rendszeresen fölkeresem, és figyelemmel kísérem a sorsát. Hát-ha nem késő még: ha többel nem is, de ennyivel igyekszem hozzájárulni a sikeréhez, és drukkolok neki, hogy meggyógyuljon, ne vesszen kárba az, amit már eddig elért, ne vesszen kárba a sok befektetett munka és erőfeszítés.